Dr Tomica Delibašić,

sudski savetnik u Višem prekršajnom sudu, Beograd

VEĆE NOVČANE KAZNE I DUŽI ROKOVI ZASTARE TEŽIH PREKRŠAJA *

SAŽETAK: U ovom radu analiziraju se novčane kazne za teže prekršaje, način propisivanja tih kazni opštim i pojedinačnim propisima, kao i veza tako propisanih kazni sa propisivanjem dužih rokova zastarelosti. Pojedine pravne oblasti imaju potrebu da se štite kaznenim odredbama koje imaju stroži režim od opšteg režima kazni, kao i duže rokove zastarelosti. Logično je da se za neke prekršaje predvide veće kazne, ali je pitanje da li je to uvek sprovedeno na adekvatan način. Predmet analize je koje su to prave oblasti, kako su regulisane Zakonom o prekršajima a kako pojedinim zakonima, da li je to u skladu sa opštim principima. Isto tako da li ima nedostataka u regulativi, bilo opštoj ili pojedinačnoj.

Poseban zakonski tretman zaslužuju pravne oblasti, kao što su javni prihodi, carinsko poslovanje, devizno poslovanje, životna sredina, promet hartijama od vrednosti, zaštita konkurencije, finansije, kao i druge oblasti. Značaj ovih oblasti govori o potrebi posebnih pravila, kako kod propisivanja kazni, tako i kod rokova zastarelosti.

Ključne reči: propisivanje kazni, rokovi zastarelosti, opšti i pojedinačni propisi, javni prihodi, carine, zaštita konkurencije, tržište kapitala

* Rad primljen 6. 7. 2012. godine.

I. UVOD

Kazne se propisuju u određenim rasponima, u okviru minimuma i maksimuma, pri čemu postoji opšti i posebni zakonski minimum i maksimum kazni, naime propisuje se u kom se rasponu za pojedine subjekte odgovornosti može kazna propisati, a kod pojedinih prekršajnih radnji se u skladu sa time predviđaju posebni minimumi i makisimumi za tu vrstu prekršaja. Ove odredbe bi morale biti usklađene, naime kod propisivanja kazne za konkretni prekršaj treba poći od zakonskih okvira propisivanja kazne.

Zakon o prekršajima¹ u čl. 35. utvrđuje opšte raspone u kojima se kazne mogu propisati, dajući izuzetke da se za pojedine prekršaje mogu propisati veće novčane kazne od navedenih, utvrđujući pravila tog propisivanja, kao i na koje prekršaje se to odnosi. Ujedno je citirani zakon u čl. 76. predvideo i opšte rokove zastarelosti prekršaja, predviđajući da se izuzetno za pojedine prekršaje (teže vrste i koji su pobrojani) mogu propisati duži rokovi zastarelosti gonjenja. Ove odredbe bi trebalo da su u logičnoj vezi, jer kada su propisane veće kazne za navedene prekršaje, to znači da se radi o prekršajima koji zastarevaju u dužim rokovima zastarelosti. Tako bi trebalo da je, a predmet ovog teksta je analiza da li je to zasta tako. Ispostaviće se da ove odredbe nisu do kraja u međusobnoj logičnoj vezi, jer ima prekršaja za koje je moguće propisati veće kazne, ali ne i duže rokove zastarelosti, kao i prekršaja kod kojih je bilo moguće ovakvo propisivanje, a konkretna zakonska rešenja nisu iskoristila mogućnost tog propisivanja. Pitanje je značajno, jer se radi o finansijskim i drugim težim prekršajima, koji zaslužuju poseban zakonski tretman.

II. OPŠTA PRAVILA PROPISIVANJA KAZNI I VEĆE KAZNE

Čl. 35. Zakona o prekršajima glasi:

„Zakonom ili uredbom novčana kazna može se propisati u rasponu:

1. od 5.000,00 do 150.000,00 dinara za fizičko lice ili odgovorno lice;
2. od 100.000,00 do 2.000.000,00 dinara za pravno lice;
3. od 10.000,00 do 500.000,00 dinara za preduzetnika.

Odlukama skupštine autonomne pokrajine, skupštine opštine, skupštine grada ili skupštine grada Beograda, mogu se propisati novčane kazne do polovine iznosa propisanog u st. 1. ovog člana.

Izuzetno od odredaba st. 1. ovog člana, novčana kazna koja se naplaćuje na mestu izvršenja prekršaja može se za fizičko lice i odgovorno lice propisati

¹ *Službeni glasnik RS*, br. 101/2005, 116/2008, 111/2009.

u fiksnom iznosu od 500,00 do 5.000,00 dinara, a za pravno lice i preduzetnika u fiksnom iznosu od 2.000,00 do 20.000,00 dinara.

Izuzetno od odredaba st. 1–3. ovog člana, zakonom se mogu propisati posebni rasponi kazne za sledeće prekršaje:

- u srazmeri sa visinom pričinjene štete ili neizvršene obaveze, vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet prekršaja, ali ne više od dvadesetostrukog iznosa tih vrednosti – za prekršaje iz oblasti javnih prihoda, javnog informisanja, carinskog, spoljnotrgovinskog i deviznog poslovanja, životne sredine, prometa roba i usluga i prometa hartijama od vrednosti;
- u iznosu najviše do 10% opredeljenom u odnosu na prihod koji su pravno lice, odgovorno lice u pravnom licu ili preduzetnik ostvarili u obračunskoj godini koja je prethodila godini kada je prekršaj učinjen – za prekršaje iz oblasti sprečavanja, ograničavanja ili narušavanja konkurencije.”

Iz navedenog proizlazi da se mogu propisati veće novčane kazne za prekršaje koji se odnose na sledeće oblasti: javni prihodi, javno informisanje, carinsko poslovanje, spoljnotrgovinsko poslovanje, devizno poslovanje, životna sredina, promet robe i usluga, promet hartijama od vrednosti, sprečavanje, ograničavanje i narušavanje konkurencije.

III. OPŠTI I POSEBNI DUŽI ROKOVI ZASTARELOSTI ZA TEŽE PREKRŠAJE

Prema čl. 76. Zakona o prekršajima, postoje sledeća pravila:

„Prekršajni postupak ne može se pokrenuti ako protekne jedna godina od dana kada je prekršaj učinjen.

Zastarevanje prekršajnog gonjenja ne teče za vreme za koje se gonjenje ne može preduzeti po zakonu.

Zastarevanje se prekida svakom procesnom radnjom nadležnog organa koja se preduzima radi gonjenja učinioca prekršaja.

Posle svakog prekida zastarevanje počinje ponovo da teče.

Izuzetno od odredbe st. 1. ovog člana, za prekršaje iz oblasti carinskog, spoljnotrgovinskog, deviznog poslovanja, javnih prihoda i finansija, prometa roba i usluga, životne sredine i vazdušnog saobraćaja, može se posebnim zakonom propisati duži rok zastarelosti gonjenja.

Rok iz st. 5. ovog člana ne može biti duži od pet godina.

Prekršajno gonjenje zastareva u svakom slučaju kad protekne dva puta onoliko vremena koliko se po zakonu traži za zastarelost gonjenja.”

Opšti rok zastarelosti je godina dana, a moguće je propisati i duže rokove, do pet godina (apsolutna zastara je dvostruko to vreme) ali samo za pojedine prekršaje, nabrojane u st. 5. citiranog člana. Radi se o sledećim oblastima: carinsko poslovanje, spoljnotrgovinsko poslovanje, devizno poslovanje, javni prihodi, finansije, promet robe i usluga, životna sredina, vazdušni saobraćaj.

IV. ŠTA PROIZLAZI IZ UPOREĐENJA OVIH ZAKONSKIH REŠENJA?

Uopšten pogled na citirane odredbe pokazuje da čl. 35. i čl. 76. Zakona o prekršajima ukazuje na nepoklapanje rešenja, da se ne navode u potpunosti iste oblasti prekršaja.

U čl. 35. postoje javno informisanje, promet hartijama od vrednosti, sprečavanje, ograničavanje i narušavanje konkurencije, kojih nema u čl. 76, u kome se navode finansije i vazdušni saobraćaj, kojih nema u prethodnom članu. Ne vide se razlozi za ovakvu neusklađenost.

To znači da je kod javnog informisanja, prometa hartijama od vrednosti, sprečavanja, ograničavanja i narušavanja konkurencije moguće propisati veće kazne, ali ne i duže rokove zastare, što svakako nije logično. Isto tako, kod finansija i vazdušnog saobraćaja je moguće propisati duže rokove zastare, iako nije moguće propisati veće kazne od onih koje se odnose na opšti zakonski minimum i maksimum po čl. 35. st. 1. navedenog zakona. Veće kazne bi trebalo da povlače i duže rokove zastarelosti, a ove odredbe ne polaze od tog pravila.

Ako spojimo ove zakonske odredbe, odnosno u njima navedene oblasti, radi se o oblastima:

- javni prihodi,
- javno informisanje,
- carinsko poslovanje,
- spoljnotrgovinsko poslovanje,
- devizno poslovanje,
- životna sredina,
- promet robe i usluga,
- promet hartijama od vrednosti,
- sprečavanje, ograničavanje i narušavanje konkurencije,
- finansije,
- vazdušni saobraćaj.

Da vidimo kako je navedeno propisano u pojedinim zakonima.

V. ANALIZA POJEDINIH ZAKONSKIH REŠENJA

1. Javni prihodi

Javne prihode reguliše Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji² koji je opšti poreski zakon u odnosu na ostale pojedinačne poreske zakone, što je iskazano u osnovnim odredbama citiranog zakona, naime po čl. 2. i 3. primenjuje se na sve javne prihode koje naplaćuje Poreska uprava ako drugim poreskim zakonom nije drukčije određeno (čl. 2), odnosno i na porez i sporedna poreska davanja koja na osnovu zakona naplaćuje jedinica lokalne samouprave (čl. 2a).

Ovaj zakon propisuje poreska krivična dela, kao i prekršaje, propisujući kaznu u visini od 15% do 20% iznosa poreza i slično (čl. 177, 178. i 178a), kao i kazne u određenim novčanim rasponima. U čl. 114v. koja odredba nije vezana samo za kaznene odredbe ovog zakona, propisuje se da se postupak za poreske prekršaje ne može pokrenuti ako protekne pet godina od dana kada je prekršaj učinjen, a da se na pitanja zastarelosti koja nisu uređena ovim zakonom primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje prekršajni postupak. Ova odredba se odnosi na sve poreske zakone i njima propisane prekršaje, dakle prekršaje koje predviđaju Zakon o porezu na dodatu vrednost, Zakon o porezu na dobit pravnih lica, Zakon o porezu na dohodak građana, Zakon o akcizama, Zakon o fiskalnim kasama, Zakon o porezima na imovinu, Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, kao i Zakon o porezu na upotrebu, držanje i nošenje dobara.

2. Javno informisanje

Zakon o javnom informisanju,³ propisuje kazne za prekršaje u određenim novčanim rasponima, a nema odredbe o dužim rokovima zastare. Ovaj zakon je, imajući u vidu prirodu prekršaja, Zakonom o prekršajima neopravdano stavljen u kontest ostalih navedenih prekršaja, a zakonodavac nije ni našao za shodno da date mogućnosti iskoristi, što ne znači da to ne može učiniti.

3. Carinsko poslovanje

Carinski zakon⁴ propisuje kazne do četvorostrukog iznosa vrednosti robe (čl. 292) ili četvorostrukog iznosa vrednosti carinskih dažbina (čl. 293), kao i

² *Službeni glasnik RS*, br. 80/02 do 101/11.

³ *Službeni glasnik RS*, br. 43/03 do 41/11.

⁴ *Službeni glasnik RS*, broj 18/10.

u određenim novčanim iznosima (čl. 294. i 295), a ima i posebne duže rokove zastarelosti, naime po čl. 305. prekršajni postupak se ne može pokrenuti ako proteknu tri godine od dana kada je prekršaj učinjen, odnosno bez obzira na prekide nastaje po proteku šest godina od dana kada je prekršaj učinjen.

Opravdano je razmišljanje da carinski prekršaji nisu manje težine od deviznih i da rok zastare treba da bude isti, naime pet godina relativna zastara. Ovo i zato što se teži carinski prekršaji nekada otkrivaju naknadno, posle više godina, a potrebno je i vreme da se dokumentacija proveri preko administracija stranih država, što može dovesti do toga da kada se dokazni materijal prikupi i otkrije prekršaj, da je on zastareo, kod sadašnjih zakonskih rešenja o zastari.

Odredbe Carinskog zakona o zastarelosti prekršaja odnosi se na prekršaje iz tog zakona, a ne recimo i na prekršaje iz Zakona o slobodnim zonama,⁵ kao posebni zakon iz oblasti carinskog poslovanja, koji sadrži prekršaje, ali ne i duže rokove zastarelosti tih prekršaja. Ne postoji drugačija odredba o tome, kao citirana odredba Zakona o poreskom postupku, koji je opšti zakon u odnosu na ostale poreske zakone.

4. Spoljnotrgovinsko poslovanje

Zakon o spoljnotrgovinskom poslovanju⁶ nema veće propisane kazne, ni kada ih propisuje u određenim novčanim iznosima, kao ni duže rokove zastarelosti, a takvo stanje je od donošenja zakona sa istovetnim nazivom 2005. godine, kada se menja koncepcija ovog zakona i on polazi od principa da je spoljnotrgovinski promet slobodan ako nije ograničen ovim zakonom, a odredbe koje su imale carinski karakter i bile kazneno tretirane kao teži prekršaji su predmet Carinskog zakona. Zato se ne vide razlozi da se ovaj zakon dovodi u vezu sa većim novčanim kaznama i dužim rokovima zastare.

5. Devizno poslovanje

Zakon o deviznom poslovanju⁷ ima zaprećene kazne do najviših novčanih iznosa (2.000.000,00 dinara u čl. 59), kao i duže rokove zastare, naime po čl. 65. postupak se ne može pokrenuti po proteku pet godina (do izmena 2011. godine bilo tri godine) od dana izvršenja prekršaja.

⁵ *Službeni glasnik RS*, broj 62/06.

⁶ *Službeni glasnik RS*, br. 36/09 i 88/11.

⁷ *Službeni glasnik RS*, br. 62/06 i 31/11.

6. Životna sredina

Zakon o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda⁸ jedini je zakon iz ove grupe koji sadrži duže rokove zastare prekršaja, jer po čl. 59. postupak po prekršajima iz ovog zakona ne može se pokrenuti kad proteknu tri godine od dana kada je prekršaj učinjen. Pri tom nije iskorišćena mogućnost propisivanja najviših kazni, jer za privredno društvo po čl. 56. najviša kazna je 1.000.000,00 dinara.

Može se postaviti pitanje zašto nije predviđen duži rok zastare i za prekršaje koji se tiču zaštite životne sredine i takođe imaju veći značaj, a propisani su Zakonom o zaštiti prirode,⁹ Zakonom o zaštiti životne sredine,¹⁰ Zakonom o zaštiti vazduha,¹¹ Zakonom o zdravlju bilja,¹² Zakonom o bezbednosti hrane.¹³

7. Promet robe i usluga

Zakon o trgovini¹⁴ koristi mogućnost da propiše kazne do najvišeg novčanog iznosa, pa tako po čl. 75. kazna za pravno lice može biti do 2.000.000,00 dinara, ali nema odredbe o dužim rokovima zastarelosti, već se za ove prekršaje postupak može pokrenuti u roku od godine dana od izvršenja prekršaja, a apsolutna zastara nastaje nakon dve godine. Može se postaviti pitanje, da li je ovo slučajno, da zakonodavac nije iskoristio mogućnost da ove prekršaje najteže tretira i propiše duže rokove zastare, jer se oni ne mogu porediti sa prekršajima koji se odnose na carinsko i devizno polovanje, životnu sredinu. Propisivanje najviših nominalnih kazni je sa druge strane podatak na koji treba obratiti pažnju, pa se ne radi ni o prekršajima iz najlakše grupe.

8. Promet hartijama od vrednosti

Promet hartijama od vrednosti, odnosno trgovanje finansijskim instrumentima na tržištu kapitala, u cilju zaštite investitora, obezbeđenja pravednog, efikasnog i transparentnog tržišta kapitala, predmet je regulative Zakona o tržištu kapitala.¹⁵

⁸ *Službeni glasnik RS*, broj 36/09.

⁹ *Službeni glasnik RS*, broj 36/09.

¹⁰ *Službeni glasnik RS*, br. 135/04 do 72/09.

¹¹ *Službeni glasnik RS*, broj 36/09.

¹² *Službeni glasnik RS*, broj 41/09.

¹³ *Službeni glasnik RS*, broj 41/09.

¹⁴ *Službeni glasnik RS*, broj 53/10.

¹⁵ *Službeni glasnik RS*, broj 31/11.

Ovaj zakon spada o zakone koji radi svog sprovođenja imaju značajne kaznene odredbe, u kojima su dela sa najvećim novčanim kaznama, prvo privredni prestupi (čl. 284. do 289), pa prekršaji (čl. 290. do 296).

Imenujući pravna lica, koja su subjekti odgovornosti za prekršaje, govori se o izdavaocu, javnom društvu i ponuđaču (čl. 290), organizatoru tržišta, odnosno multilateralne trgovačke platforme (čl. 291), organizatoru Fonda, odnosno članu Fonda (čl. 292), investicionom društvu, odnosno ovlašćenoj banci (čl. 293), Centralnom registru, odnosno članu Centralnog registra (čl. 294), kao i pravnom licu (čl. 295), konačno i fizičkom licu i preduzetniku (čl. 296) u svakom slučaju predviđajući maksimalne kazne iz čl. 35. st. 1. Zakona o prekršajima, za pravno lice do 2.000.000,00 dinara, a za fizičko lice do 150.000,00 dinara i preduzetnika do 500.000,00 dinara.

U poređenju sa ranijim Zakonom o tržištu hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata,¹⁶ koji je sve navedene radnje pravnih subjekata kvalifikovao kao privredne prestupe, sadašnji zakonski tekst deo tih radnji prebacuje u prekršaje, sa najvišim mogućim novčanim kaznama.

Zakon o tržištu kapitala ipak nije za tako propisane prekršaje predvideo duže rokove zastarelosti, to nije ni bilo moguće po čl. 76. st. 5. Zakona o prekršajima, pa ovi prekršaji zastarevaju u opštem roku od godine dana, odnosno ako je postupak pokrenut u okviru tog roka mora se okončati u roku od dve godine, da ne bi zastareo. Ovo se može označiti kao nelogičnost i nedostatak zakonske regulative.

9. Sprečavanje, narušavanje i ograničavanje konkurencije

Kada Zakon o prekršajima govori o sprečavanju, narušavanju i ograničavanju konkurencije,¹⁷ polazi od terminologije bivšeg Antimonopolskog zakona,¹⁸ dok Zakon o zaštiti konkurencije,¹⁹ govori o zaštiti konkurencije, kao i njegov prethodnik sa istovetnim nazivom iz 2005. godine.

Zakon o zaštiti konkurencije iz 2005. godine je imao odredbe o prekršajima (čl. 71. i 72), sa zaprečenom kaznom i do 10% ukupnog godišnjeg prihoda u prethodnoj obračunskoj godini, govoreći o učesniku na tržištu, propisujući (čl. 74) duže rokove zastarelosti, za jednu grupu prekršaja pet godina i drugu

¹⁶ *Službeni list SRJ*, broj 62/02 i *Službeni glasnik RS*, br. 57/03 do 101/05.

¹⁷ Termin je unet u prekršajno zakonodavstvo čl. 6. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prekršajima – *Službeni glasnik RS*, broj 55/04, a taj termin preuzima važeći zakonski tekst.

¹⁸ *Službeni list SRJ*, broj 29/96.

¹⁹ *Službeni glasnik RS*, broj 51/09.

grupu tri godine od dana učinjenog prekršaja, govoreći o zastarelosti gonjenja, odnosno relativnoj zastarelosti.

Zakon o zaštiti konkurencije iz 2009. godine umesto prekršaja, kojih u zakonskom tekstu nema, propisuje mere zaštite konkurencije i procesnog penala (čl. 68. do 70), kao upravne mere koje određuje Komisija za zaštitu konkurencije.

Po čl. 68. učesniku na tržištu odrediće se mera zaštite konkurencije, u obliku obaveze plaćanja novčanog iznosa u visini najviše 10% od ukupnog godišnjeg prihoda, ako izvrši neku od radnji navedenih u tom članu. Dalje, po članu 70. učesniku na tržištu određuje se mera procesnog penala u iznosu od 500,00 do 5.000,00 evra za svaki dan ponašanja suprotno nalogu Komisije, s tim da procesni penal ne može da iznosi više od 10% ukupnog godišnjeg prihoda. Rešenje Komisije je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor. Naplata novčanog iznosa određene upravne mere vrši se u korist budžeta Republike Srbije.

Kakva su bila iskustva sa primenom prethodnog zakona, kada je primena bila u nadležnosti prekršajnih sudija koji očito nisu mogli imati specijalistička znanja za ovu materiju, teško je reći, ali je zakonodavac našao za shodno da ovo pitanje izuzme iz nadležnosti prekršajnih organa. Isto pitanje potrebe specijalizacije se može postaviti u vezi sa čitavim kompleksom finasijskih propisa, a biće još aktuelnije kada se postavi pitanje preispitivanja privrednih prestupa nakon uvođenja krivične odgovornosti pravnih lica. Nesagledavanje svih aspekata problema ovde ima posledice po pravnu sigurnost.

Zaštita konkurencije se izostavlja i u čl. 76. st. 6. Zakona o prekršajima, kada se pobrajaju oblasti u kojima je moguće predvideti duže rokove zastarelosti prekršaja, što je takođe nedostak zakonske regulative.

10. Finansije

Zakon o budžetskom sistemu²⁰ jedini je zakon iz ove oblasti koji ima propisane duže rokove zastarelosti prekršaja. Ovaj zakon u čl. 103. predviđa prekršaje za odgovorno lice korisnika budžetskih sredstava, od 5.000,00 do 1.000.000,00 dinara, što je teško dovesti u vezu sa čl. 35. st. 1. Zakona o prekršajima, koji predviđa da se za odgovorno lice može propisati novčana kazna od 5.000,00 do 150.000,00 dinara. Naime, kako po čl. 17. st. 6. Zakona o prekršajima Republika Srbija, državni organi, organi teritorijalne autonomije, grad i jedinice lokalne samouprave ne mogu biti odgovorni za prekršaj, po čl. 26. st. 2.

²⁰ *Službeni glasnik RS*, br. 54/09 do 101/11.

istog zakona zakonom se može propisati da za prekršaj odgovara odgovorno lice u državnom organu, organu teritorijalne autonomije ili organu jedinice lokalne samouprave. Sa aspekta pitanja koje se analizira, bitno je da se po čl. 104. st. 2. prekršajni postupak ne može pokrenuti ako proteknu tri godine od dana kada je prekršaj učinjen.

Zanimljiva su rešenja Zakona o čeku,²¹ koji je donet pre drugih zakonskih rešenja koja se navode, a propisuje kaznu do 20% nepokrivenog čekovnog iznosa (čl. 25. i 26).

Ovde se može postaviti pitanje mogućnosti i potrebe propisivanja dužih rokova zastarelosti prekršaja i kod nekih drugih finasijskih zakona, kao što su Zakon o javnim nabavkama,²² Zakon o platnom prometu,²³ Zakon o finansijskom lizingu,²⁴ Zakon o hartijama od vrednosti²⁵ koji se istina uglavnom zadržava na privrednim prestupima, Zakon o igrama na sreću,²⁶ Zakon o investicionim fondovima²⁷ koji važnije delikte formuliše kao privredne prestupe, Zakon o Narodnoj banci Srbije,²⁸ Zakon o osiguranju²⁹ koji poznaje krivična dela i prekršaje, Zakon o osiguranju depozita³⁰ koji istina poznaje samo privredne prestupe, Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju,³¹ Zakon o računovodstvu i reviziji³² koji za pravno lice propisuje privredne prestupe, a za preduzetnika prekršaje, Zakon o privatizaciji³³ koji predviđa krivična dela, privredne prestupe, a za fizička lica prekršaje, i tako dalje.

11. Vazdušni saobraćaj

Zakon o vazdušnom saobraćaju³⁴ propisuje kazne za prekršaje pravnih lica i fizičkih lica, ali nema posebne duže rokove zastarelosti. Priroda ovih prekršaja je takva da se oni otkrivaju odmah po izvršenju, a postupak je u

²¹ *Službeni list FNRJ*, broj 105/46, do *Službeni list SRJ*, broj 46/96.

²² *Službeni glasnik RS*, broj 116/08.

²³ *Službeni list SRJ*, br. 3/02 i 5/03 i *Službeni glasnik RS*, br. 43/04 do 31/11.

²⁴ *Službeni glasnik RS*, br. 55/03 do 31/11.

²⁵ *Službeni glasnik RS*, broj 47/06.

²⁶ *Službeni glasnik RS*, br. 84/04 i 85/05.

²⁷ *Službeni glasnik RS*, br. 46/06 do 31/11.

²⁸ *Službeni glasnik RS*, br. 72/03 do 85/05.

²⁹ *Službeni glasnik RS*, br. 55/04 do 99/11.

³⁰ *Službeni glasnik RS*, br. 61/05 do 91/10.

³¹ *Službeni glasnik RS*, br. 51/09 do 101/11.

³² *Službeni glasnik RS*, br. 46/06 i 111/09.

³³ *Službeni glasnik RS*, br. 38/01 do 30/10.

³⁴ *Službeni glasnik RS*, br. 73/10 i 57/11.

principu hitan, tako da se pitanje zastarelosti praktično ne postavlja. Radi se o prekršajima koji su iz kompleksa bivše savezne regulative, kod koje su postojali duži rokovi zastarelosti, pa je posebno navođenje ovih prekršaja u Zakonu o prekršajima više stvar prošlosti, a ne stvarne potrebe.

VI. ŠTA JE MOGUĆE IZ OVOG ZAKLJUČITI?

Ovaj prikaz pokazuje da je potrebno analizirati način propisivanja strožih kazni i dužih rokova zastarelosti po Zakonu o prekršajima, koji je okvir za pojedinačna zakonska rešenja. Postavlja se pitanje potrebe sistemskog odnosa prema ovom pitanju, pre svega predviđanjem samo izuzetnih mogućnosti za odstupanje od opštih zakonskih pravila.

Kao moguće rešenje nameće se potreba predviđanja da svi prekršaji koji imaju propisanu kaznu zatvora (ako opstane u sistemu prekršajnih sankcija) i najviše propisane novčane kazne iz čl. 35. st. 1. Zakona o prekršajima zastarevaju u roku od dve, umesto jedne godine od dana izvršenja prekršaja. Takvo zakonsko rešenje bi ne samo omogućilo da najveće novčane kazne ne zastarevaju u opštem kraćem roku zastarelosti, već da se izuzeci koji se tiču još većih kazni i rokova zastarelosti svedu na najnužniju potrebu. Nezavisno od toga, poseban tretman sa aspekta većih kazni i ujedno najdužih rokova zastare zahtevaju oblasti javnih prihoda, carinskog poslovanja, deviznog poslovanja, životne sredine, prometa hartijama od vrednosti, zaštite konkurencije i eventualno finansija, ali ne i nužno oblasti javnog informisanja, spoljnotrgovinskog poslovanja, prometa robe i usluga, kao ni vazdušnog saobraćaja. Ako je za te druge oblasti predviđena najviša nominalna kazna, prema nevedenom predlogu prekršaji bi zastarevali u roku od dve, odnosno četiri godine apsolutne zastare, koja je dvostruko to vreme, što je dovoljna zaštita. To znači da umesto dvodeobe rokova zastare, treba uvesti trodeobu, rokove od godine, kao i dve godine, kao opšte rokove, i posebne duže rokove koji ne mogu biti duži od pet godina. Na taj način bi se prevazišlo sadašnje stanje, uvođenjem zakonomernosti da najteže kazne logično povlače duže rokove zastare.

Neodgovarajuće je stanje regulative da Zakon o tržištu kapitala nije prevideo duže rokove zastarelosti prekršaja, kakav stroži tretman zasluhuje i oblast zaštite konkurencije, gde sada upravne mere zamenjuju prekršajne odredbe. Još je neprihvatljivije da Zakon o prekršajima ne omogućava takvo propisivanje.

Isto tako oblast zaštite životne sredine zahteva da se obuhvati čitav kompleks tih propisa, sa aspekta dužih rokova zastarelosti prekršaja, budući da se

radi o značajnoj oblasti, a ne da samo Zakon o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda sadrži duže rokove zastarelosti prekršaja.

Ovo govori da pitanja o kojima je bilo reči zaslužuju pažnju zakonodavca, sa aspekta preispitivanja postojećih i nalaženja najadekvatnijih budućih zakonskih rešenja.

SPECIFIC STATUTORY PENALTIES AND LONGER LIMITATION PERIODS SERIOUS VIOLATIONS

Tomica Delibašić, Ph. D.

Judicial Advisor to the High Magistrate Court, Belgrade

S u m m a r y

In this paper we discuss fines for serious violations, the method of prescribing penalties in general and individual regulations, as well as connection between such penalties and prescribing longer periods of limitation. Some areas of law require protection with the penal provisions, which are more stringent than general regime of fines and have longer periods of limitation. It is logical to prescribe more severe penalties for certain offenses, but the question is whether this is always done properly. The analysis also deals with the issue what are the right areas, how are they regulated by the Law on Minor Offences and how are they regulated by the certain laws, whether this is in accordance with general principles. The paper also deals with the issue if there are deficiencies in the regulations, whether general or individual.

Certain legal areas deserve special legal regime, such as public revenue, customs operations, foreign exchange operations, environment, trade securities, protection of competition, finance and other areas. The importance of these areas speaks in favour of special rules, both in prescribing the punishment, and in terms of statute of limitation.

Key words: prescribing penalties, limitation periods, general and individual regulations, such as revenue, customs, protection of competition, capital market